

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕРЖАВНЕ БУДІВНИЦТВО ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Спеціальність: 081 Право

Галузь знань: 08 Право

ОПП «Право»

Освітньо-професійний ступінь:	Фаховий молодший бакалавр		
Статус дисципліни відповідно до навчального плану:	Обов'язкова освітня компонента освітньо-професійної програми «Право» (освітня компонента, що формує загальні та спеціальні компетентності)		
Мова викладання:	українська		
Курс, семестр:	2 курс, 3 семестр		
Семестровий контроль:	залік		
Обсяг дисципліни (кредити ЄКТС/кількість годин):	4 кредити/120 годин		
Аудиторні заняття, годин:	Всього	Лекції	Практичні
денна форма:	36	20	16
заочна форма:	—	—	—
Самостійна робота, годин:	Денна форма – 84		Заочна форма – відсутня
Мета навчальної дисципліни:	формування у здобувачів освіти системних знань про організаційно-правові засади державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні, систему й організацію діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування; засвоєння основ територіального устрою України, принципів і форм здійснення місцевого самоврядування, правового статусу територіальних громад та органів місцевого самоврядування, а також матеріально-фінансових основ їх діяльності; формування вмінь застосовувати набуті знання у практичній правничій діяльності.		
Завдання навчальної дисципліни:	– формування у здобувачів освіти знань щодо сутності та змісту державного будівництва і місцевого самоврядування; – засвоєння конституційно-правових засад державного ладу та територіального устрою України; – вивчення системи, принципів, функцій і форм діяльності органів публічної влади; розуміння системи місцевого самоврядування, правового статусу територіальних громад, представницьких і виконавчих органів місцевого самоврядування; – ознайомлення з формами безпосередньої участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування та міжнародними стандартами у цій сфері; – засвоєння матеріально-фінансових основ місцевого самоврядування; формування вмінь застосовувати отримані знання під час вирішення практичних правових ситуацій. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач фахової передвищої освіти повинен: ЗНАТИ: – основні засади державного будівництва та місцевого самоврядування;		

	– конституційно-правові засади державного ладу та територіального устрою України; – систему державних органів та місцевого самоврядування; – принципи, функції та форми здійснення місцевого самоврядування; – правовий статус територіальних громад та органів місцевого самоврядування; – форми участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування; – матеріально-фінансові основи місцевого самоврядування. УМІТИ: – застосовувати законодавство у сфері державного будівництва та місцевого самоврядування; – визначати правовий статус і повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування; – розрізняти форми участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування; – характеризувати систему та організацію місцевого самоврядування; – використовувати набуті знання під час вирішення практичних правових ситуацій.
Компетентності:	ІК. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі у сфері правничої діяльності або у процесі навчання, застосовуючи норми права, юридичні механізми та практичні навички професійної діяльності в умовах певної невизначеності. ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. СК2. Знання і розуміння становлення та розвитку правових та державних інститутів на різних історичних етапах. СК3. Здатність застосовувати знання основних засад та інститутів національного права.
Результати навчання:	РН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. РН9. Використовувати у професійній діяльності знання засад та інститутів галузей права національної правової системи.
Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти:	Оцінювання знань здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до встановлених критеріїв за кожним видом навчальної діяльності: 1. Оцінювання роботи на семінарських (практичних) заняттях (максимум 32 бали) За темами 1, 3, 4, 6, 7 максимальна оцінка за роботу на семінарському (практичному) занятті становить 4 бали; за темами 2, 5 – 6 балів. Для семінарських (практичних) занять, що оцінюються максимум у 6 балів: 6 балів – повне і системне знання навчального матеріалу, правильне використання правничої термінології, чіткі та аргументовані відповіді, правильне застосування положень законодавства під час виконання практичних завдань. 4–5 балів – добре знання навчального матеріалу, правильне розуміння основних понять і положень законодавства; відповіді загалом правильні, але містять окремі неточності або недостатнє обґрунтування. 2–3 бали – часткове знання навчального матеріалу, неповні відповіді, наявність помилок, труднощі із застосуванням положень законодавства під час виконання практичних завдань.

1 бал – фрагментарні знання теми, суттєві помилки у відповідях, невміння застосувати отримані знання під час виконання завдань.
0 балів – відсутність без поважних причин, незнання теми або відмова від відповіді.

Для семінарських (практичних) занять, що оцінюються максимум у 4 бали:

4 бали – повне знання навчального матеріалу, правильне використання правничої термінології, чіткі та аргументовані відповіді, правильне виконання практичних завдань.

3 бали – добре знання матеріалу, правильні відповіді з окремими неточностями або недостатнім обґрунтуванням.

2 бали – часткове знання матеріалу, неповні відповіді, наявність окремих помилок під час виконання завдань.

1 бал – фрагментарні знання, суттєві помилки та труднощі з відповідями.

2. Оцінювання самостійної роботи (максимум 18 балів: 9 тем × 2 бали):

2 бали – завдання для самостійної роботи виконано у повному обсязі, опрацьовано рекомендовані нормативно-правові акти та навчальну літературу, матеріал викладено правильно, логічно й послідовно; здобувач демонструє розуміння основних понять і положень за відповідною темою.

1 бал – завдання виконано частково, матеріал викладено неповно або допущено окремі помилки та неточності.

0 балів – самостійна робота не виконана або виявлено порушення академічної доброчесності.

3. Оцінювання індивідуального завдання (ІНДЗ) (максимум 20 балів):

18–20 балів – робота виконана у повному обсязі, тема глибоко та всебічно розкрита, здобувач демонструє ґрунтовне розуміння питань державного будівництва та місцевого самоврядування, правильно використовує правничу термінологію та положення законодавства, логічно й послідовно викладає матеріал, аргументує власні висновки; робота відповідає вимогам до оформлення, під час захисту здобувач упевнено презентує результати та надає обґрунтовані відповіді на запитання.

14–17 балів – робота виконана якісно, основний зміст теми розкрито правильно, але наявні окремі неточності у використанні правничої термінології, положень законодавства, викладенні матеріалу або оформленні; під час захисту здобувач добре орієнтується в матеріалі, але відповіді на окремі додаткові запитання є неповними.

10–13 балів – робота виконана недостатньо повно, зміст теми розкрито поверхово, допущено суттєві неточності у висвітленні питань державного будівництва та місцевого самоврядування, порушено логічність або послідовність викладення; під час захисту здобувач недостатньо орієнтується в темі та має труднощі з відповідями на запитання.

0–9 балів – робота не відповідає основним вимогам до змісту та виконання ІНДЗ, тема практично не розкрита, допущено значні змістові помилки, здобувач не орієнтується у змісті виконаної роботи під час захисту; робота не виконана або виявлено порушення академічної доброчесності.

4. Оцінювання модульного контролю (МКР) (максимум 10 балів):

9–10 балів – завдання виконано повно і правильно, здобувач демонструє глибоке розуміння основних понять і положень державного будівництва та місцевого самоврядування, надає повні, логічні й аргументовані

відповіді на теоретичні питання, правильно застосовує положення законодавства та виконує запропоновані завдання.

7–8 балів – завдання виконано в цілому правильно, здобувач добре володіє навчальним матеріалом, правильно розкриває основні поняття та положення, але допускає окремі неточності або недостатньо повно обґрунтовує відповіді.

4–6 балів – завдання виконано частково, здобувач демонструє знання основних положень навчального матеріалу, але допускає суттєві помилки, теоретичні питання розкриває неповно, має труднощі із застосуванням положень законодавства під час виконання завдань.

0–3 бали – виконано лише окремі завдання, відповіді містять суттєві змістові помилки та свідчать про недостатнє засвоєння навчального матеріалу, або модульну контрольну роботу не виконано.

5. Умови отримання оцінки без додаткових випробувань (без складання заліку):

Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання, підсумкова оцінка з дисципліни складається зі стартової складової (максимум 80 балів) та залікової складової (максимум 20 балів). Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку та мають стартову рейтингову оцінку 60 і більше балів, можуть отримати відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань (без складання заліку). Зі здобувачами, які виконали умови допуску, але набрали менше 60 балів, або тими, хто бажає підвищити свій рейтинг, проводиться залік (максимум 20 балів).

Приклад розрахунку рейтингової оцінки:

здобувач освіти отримав:

35 балів – за роботу на семінарських заняттях;

11 балів – за самостійну роботу;

13 балів – за ІНДЗ;

9 балів – за МКР.

Разом: $35 + 11 + 13 + 9 = 68$ балів.

Оскільки здобувач набрав 68 балів (60 і більше), він може отримати підсумкову оцінку 68 балів без складання заліку. Якщо здобувач бажає підвищити рейтингову оцінку, він може скласти залік.

6. Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю – заліку (максимум 20 балів)

18–20 балів – здобувач демонструє системні знання з державного будівництва та місцевого самоврядування, повно й аргументовано відповідає на питання, правильно використовує правничу термінологію та положення законодавства, правильно виконує практичні завдання.

14–17 балів – здобувач добре володіє навчальним матеріалом, дає переважно правильні, але недостатньо повні відповіді, допускає окремі неточності у використанні правничої термінології та положень законодавства.

10–13 балів – навчальний матеріал засвоєно частково, відповіді неповні, наявні помилки у визначенні основних понять та положень, здобувач має труднощі із застосуванням законодавства під час виконання практичних завдань.

0–9 балів – знання навчального матеріалу недостатні, відповіді містять суттєві помилки або відсутні, здобувач не володіє основними поняттями дисципліни та не може застосовувати набуті знання під час виконання завдань.

7. Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності (заохочувальні бали):

	Заохочувальні бали нараховуються понад обов'язкові види навчальної роботи та не включаються до основного розподілу балів із дисципліни. Додаткові бали можуть нараховуватися: – за рішенням циклової комісії – за участь у наукових гуртках, конференціях, семінарах, круглих столах, олімпіадах і конкурсах; підготовку наукових публікацій, тез доповідей; виконання творчих і пошукових завдань поза межами навчального плану; – за рішенням викладача – за систематичну та зразкову навчальну роботу, виконання завдань підвищеної складності й додаткових проєктів, опрацювання додаткового матеріалу, систематичне відвідування занять, якісне ведення конспекту та активну участь у консультаціях. Заохочувальні бали додаються до результатів поточного контролю. При заліковій формі контролю загальна сума обов'язкових і додаткових балів до підсумкового контролю не може перевищувати 89 балів. Оцінка «А» (90–100 балів) не може бути отримана лише за рахунок бонусних балів. Одне наукове, творче чи інше досягнення може бути враховане для нарахування додаткових балів лише з однієї навчальної дисципліни.
Зміст навчальної дисципліни:	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ Тема 1. Державне будівництво та місцеве самоврядування як наука і навчальна дисципліна Поняття та ознаки науки «Державне будівництво та місцеве самоврядування». Ідеологія державотворення. Предмет та метод регулювання державного будівництва та місцевого самоврядування. Джерела науки «Державне будівництво та місцеве самоврядування»: поняття, види. Система державного будівництва та місцевого самоврядування: поняття та елементи. Державне будівництво та місцеве самоврядування як навчальна дисципліна: поняття, система. Зв'язок дисципліни «Державне будівництво та місцеве самоврядування» з іншими галузями права. Тема 2. Конституційно-правові засади державного ладу України Поняття та ознаки державного ладу України. Основні етапи становлення сучасного державного ладу України. Принципи та гарантії державного ладу України: поняття, види та їх характеристика. Функції Української держави. Механізм Української держави: поняття, ознаки та структура. Система державних органів в Україні. Тема 3. Територіальний устрій України Поняття, принципи та система територіального устрою України. Конституційне закріплення форми державного устрою як відносно децентралізованої унітарної держави. Система адміністративно-територіального устрою. Види адміністративно-територіальних одиниць. Автономія: поняття та види. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ Тема 4. Теоретичні засади та міжнародні стандарти місцевого самоврядування Місцеве самоврядування: поняття, співвідношення з місцевим управлінням. Принципи та функції місцевого самоврядування в Україні: аналіз і прогноз. Історія становлення і розвитку місцевого

самоврядування в Україні. Міжнародні стандарти в галузі місцевого самоврядування. Європейська хартія місцевого самоврядування.

Тема 5. Форми безпосередньої участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування

Форми безпосередньої участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування: політико-правова природа, поняття, система. Місцеві вибори як форма безпосередньої демократії у системі місцевого самоврядування. Місцевий референдум як форма прямої демократії у місцевому самоврядуванні. Загальні збори громадян за місцем проживання: конституційно-правові засади.

Тема 6. Система місцевого самоврядування в Україні

Поняття системи місцевого самоврядування та її елементи. Територіальна громада як первинний елемент системи місцевого самоврядування. Представницькі органи місцевого самоврядування. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад. Місце та роль органів самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.

Тема 7. Територіальна громада як основний суб'єкт місцевого самоврядування

Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні. Функції територіальної громади: поняття, види та їх характеристика. Статут територіальної громади – основний акт локальної нормотворчості.

Тема 8. Матеріально-фінансові основи місцевого самоврядування

Поняття матеріально-фінансової основи місцевого самоврядування. Поняття, об'єкти та правовий режим комунальної власності. Фінансова основа місцевого самоврядування: поняття, правова регламентація, загальні положення. Місцеві податки та збори, їх роль у забезпеченні фінансової автономії місцевого самоврядування.

Тема 9. Організація міського самоврядування та правовий статус органів місцевого самоврядування

Роль міста в українському суспільстві. Основні напрями та принципи міського розвитку в Україні. Організація роботи органів місцевого самоврядування в столиці України – місті Києві. Організаційно-правова основа та посадові особи органів місцевого самоврядування в Києві, їх функції та повноваження. Особливості взаємодії органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади у місті Києві з іншими органами влади, підприємствами, представництвами. Матеріально-фінансова основа та гарантії здійснення місцевого самоврядування в місті Києві. Порядок здійснення місцевого самоврядування.

Пререквізити:

Вивчення обов'язкової освітньої компоненти «Державне будівництво та місцеве самоврядування» відбувається у 3-му семестрі та базується на знаннях і вміннях, набутих здобувачами під час здобуття загальної середньої освіти, зокрема з історії України, правознавства та громадянської освіти. Передумовами успішного опанування дисципліни є базові знання про державу і право, систему органів державної влади, права та обов'язки громадян, засади демократії, громадянського суспільства та місцевого самоврядування.

Постреквізити:	Знання та навички, набуті під час вивчення освітнього компонента «Державне будівництво та місцеве самоврядування», використовуються під час подальшого опанування дисциплін «Конституційне право України» та «Адміністративне право та процес», зокрема при вивченні організації та діяльності органів публічної влади, їх правового статусу і повноважень, а також під час проходження практичної підготовки.
Інформаційне забезпечення:	Нормативно-правові акти: 1. Конституція України : Конституція України; Верховна Рада України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80 2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/280/97-%D0%B2%D1%80 3. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/586-14 4. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/157-19 5. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/389-19 6. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 02.05.2023 № 3077-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/3077-20 7. Європейська хартія місцевого самоврядування : міжнародний документ від 15.10.1985 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036 Основна література: 1. Державне та регіональне управління : конспект лекцій / А.Л.Розмарина. Одеса : ОДЕКУ, 2022. 98 с. 2. Державне та регіональне управління. Публічне адміністрування: практикум : навчальний посібник / Л.В.Кушнір, В.Г.Стаднік. Одеса : ОНМУ, 2022. 161 с. 3. Ефективне місцеве самоврядування : конспект лекцій / Н.В.Мішина, Д.Є.Волкова. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2025. 89 с. 4. Муніципальне право : курс лекцій / Ю.Б.Ключковський. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2025. 248 с. 5. Серьогіна С. Г., Лялюк О. Ю., Бодрова І. І. та ін. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту. Харків : Право, 2023. 208 с. 6. Фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування: концептуалізація, практика та пріоритети : монографія / М.І.Карлін, В.І.Проць, Н.В.Проць. Луцьк : Вежа Друк, 2023. 252 с. Додаткова література: 1. Адміністративна процедура в діяльності ОМС : посібник для практиків / за заг. ред. П.Макаренка ; проєкт Європейського Союзу «Продовження підтримки комплексної реформи державного управління в Україні» (EU4PAR2). Київ, 2026. 240 с. 2. Адміністративне управління територіальними громадами : навч. посіб. / В.М.Бабаєв та кол. авт. ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М.Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О.М.Бекетова, 2022. 292 с. 3. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : метод рекомендацій до вивчення навчальної дисципліни / уклад. : С.О.Шевченко. Дніпро : ДДУВС, 2022. 52 с.

	4. Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни “Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні” / уклад. : С.С.Серьогіна, І.І.Бодрова, С.В.Болдирев та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого”, 2024. 98 с. 5. Оптимізація публічних послуг та інфраструктури у територіальних громадах України : методичний посібник для органів місцевого самоврядування Фонду розвитку місцевої демократії ім. Єжи Регульського (Польща) розроблений в межах Програми USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (Програма USAID DOBRE) / Р.Шарлея, І.Каспрук. Варшава : Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego, 2023. 106 с. Інформаційні ресурси: 1. Законодавство України. Офіційний вебпортал Верховної Ради України URL: https://zakon.rada.gov.ua/ 2. Офіційний вебпортал Верховної Ради України URL: https://www.rada.gov.ua/ 3. Урядовий портал. Кабінет Міністрів України URL: https://www.kmu.gov.ua/ 4. Децентралізація в Україні URL: https://decentralization.gov.ua/ 5. Асоціація міст України URL: https://auc.org.ua/ 6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: https://www.nbuv.gov.ua/	
Матеріально-технічне забезпечення:	Технічне та програмне забезпечення: сучасні навчальні аудиторії з комп’ютерною та презентаційною технікою, доступом до мережі Інтернет; ліцензійний пакет MS Office (Word, PowerPoint); мультимедійні засоби для опрацювання та представлення навчальних матеріалів. Інформаційно-методичне забезпечення: доступ до офіційних електронних баз нормативно-правових актів, електронних бібліотек, репозитаріїв закладів освіти та наукових установ; навчальна та наукова література з питань державного будівництва і місцевого самоврядування; конспект лекцій з дисципліни; методичні матеріали та завдання для семінарських (практичних) і самостійних робіт. Системи дистанційного навчання: наявність електронного навчального курсу на платформі Google Classroom ПрАТ «ВНЗ «МАУП», електронного силабусу, матеріалів лекцій, презентацій, завдань для семінарських (практичних) занять, самостійної роботи, модульного контролю та виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ).	
Інформація про науково-педагогічного працівника (з фото)		Шевченко Віктор Михайлович Викладач циклової комісії з загальноосвітніх та гуманітарних дисциплін Придунайського фахового коледжу ПрАТ «ВНЗ «МАУП». Контакти викладача: E-mail: pfkmaup06@gmail.com Моб. телефон (Viber/Telegram): (096)-478-74-80